

TANULÁSBAN AKADÁLYOZOTT GYERMEKEK TANULÁSI MOTIVÁCIÓJA

Józsa Krisztián* és Fazekasné Fenyvesi Margit**

*SZTE, BTK, Neveléstudományi Tanszék

**KRE Tanítóképző Főiskolai Kar; ELTE Bárczy Gusztáv Gyógypedagógiai
Főiskolai Kar

Kulcsszavak: tanulási motiváció, tanulásban akadályozottak, 2–10. évfolyam

A többségi gyermekek tanulási motivációjának vizsgálatára az utóbbi években több országos vizsgálatot is végeztünk. E vizsgálatoknak köszönhetően ismertté vált néhány tanulási motívum életkori változása, a többségi tanulók esetében országos sztenderddel rendelkező kérdőívek állnak rendelkezésünkre. Korábbi vizsgálatainkban feltártuk a tanulási motívumok és a képességfejlődés, valamint az iskolai tanulás eredményességének összefüggését. Az iskoláskorú többségi gyerekek nagymintás vizsgálatában a kérdőíves módszer tekinthető a legelterjedtebbnek.

Nem ismertek ugyanakkor olyan hazai empirikus vizsgálatok, amelyek a tanulásban akadályozott gyerekek motívumainak feltárására irányulnának, s ilyen kutatásokban a nemzetközi szakirodalom sem bővelkedik, jóllehet nem szorul különösebb indoklásra, hogy ennek a területnek a vizsgálata az ő esetükben is legalább olyan fontos, mint a többségi tanulóknál. Kutatásunkban ezért a tanulásban akadályozott tanulók motívumainak vizsgálatára vállalkoztunk. Az elsődleges kutatási feladat az alkalmas mérőeszköz kidolgozása és kipróbálása volt. Vajon a tanulásban akadályozott gyermekek esetében megbízhatóan alkalmazhatók-e az önjellemző kérdőívek? Melyek az ő esetükben a kérdőív-összeállítás sajátos szempontjai? Lehetséges-e olyan, a többségi gyerekekével azonos eszközt alkalmazni, amellyel a tanulásban akadályozott és a többségi gyerekek tanulási motívumai összehasonlíthatóvá válnak?

Empirikus vizsgálatunk keretében közel 100 tanulásban akadályozott és 500 többségi 8–16 éves gyermek tanulás motívumait mértük fel és hasonlítottuk össze. Vizsgálatunk azt mutatja, hogy a kérdőíves módszer megbízhatóan alkalmazható a tanulásban akadályozott gyermekek esetében is. A tanulásban akadályozott és a többségi tanulók motivációjában jellegzetes eltérések mutathatók ki. A tanulásban akadályozott gyermekeknél sokkal erőteljesebbek a tanulás szociális motívumai, a biztonságsszükséglet. Az önálló elsajátítás motívumai ugyanakkor kevésbé fejlettek. Az életkor előrehaladtával a többségi tanulókhöz hasonlóan a tanulásban akadályozott gyermekeknél is kimutatható a motívumok erősségének csökkenése.

Eredményeink olyan következtetések megfogalmazását engedik meg, amelyek új megközelítésben mutatják be a tanulásban akadályozottak motívumrendszerét, annak működési mechanizmusát. Megmutatkozik az eltérő környezet, a mentális deficit hatása, az önértékelés eltéréseinek jelentősége. Adataink alapján a mérőeszközt továbbfejlesztjük, majd kutatásunkat nagymintás vizsgálat keretében megismételjük. Ezt követő kutatási lépés lehet a tanulásban akadályozott tanulók esetében a tanulás motívumok összefüggésrendszerének feltárása: kapcsolódásuk a családi háttérhez, kognitív mutatókhoz, fejlődési mutatóhoz stb.